

B28 902

A SZEGEDI ALFÖLDKUTATÓ BIZOTTSÁG KÖNYVTÁRA
II.SZAKOSZTÁLY KÖZLEMÉNYEI. 3.SZÁM.

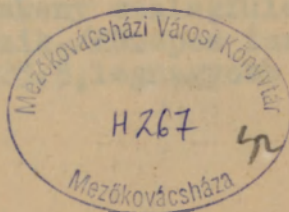
RÉZKORI LELETEK
MAGYAR-DOMBEGYHÁZÁN.

LA TÉNE SIROK TÓTKOMLÓSON

BANNER JÁNOS

SZEGED, 1928.
Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Részvénytársasága.

HELYTÖRTÉNET 279

2009. AUG. 13

A község Battonyától mintegy 10 km.-re fekszik Ék. felé s ma már több utcából áll, mint a 75.000-es térkép felvétele idején. A község délnyugati oldalán Jakabffy István birtoka terül el. A battonyai országút közelében, közvetlenül a község alatt hosszan elnyúló földhát emelkedik, amely félkörívesen helyezkedik el a község ény.-i oldalán. Ennek az emelkedésnek az oldalán és lábánál foglalnak helyet azok a házak, amelyek az új községházával szemben a Magyarbánhegyes felé vezető út baloldalán épültek. Ebben az utcában van Szabadi Mihály pékmester ujonnan épült háza is. A ház udvarán van az a gödör, amelyet az építéshez szükséges föld kitermeléséhez ástak. Ebben a gödörben találták azokat a tárgyakat, amelyeket Novák József pü.fogalmazó és Matuz Bálint elemi iskolai igazgató urak révén sikerült megmenteni.

A tárgyakat nem egy helyen találták, hanem hanyott földben, szétszórta. A ház végétől mért 19.50 és 12.30 m.-nyi távolság összetalálkozási pontjánál feketett a sír megbolygatás előtt. E mellett szól az is, hogy a nevezett helyen keményen összeálló földben két egymással párhuzamosan fekvő emberi lábszárcsontot találtak, amelyek minden valószínűség szerint eredeti helyükön voltak. A szétszórta fekvő, látszólag is háborított földben fekvő csontokat és egyéb tárgyakat valószínűleg akkor bolygatták meg, amikor a gödörből ismeretlen időben sárgaföldet bányásztak. A lábszárcsontokat fekvő hagyták s annak környékét felügyeletem mellett bontották ki. Sajnos, közelükben semmit sem találtam. A halomnak a Jakabffy birokra eső részén nem áshattunk.

Kétségtelennek látszik, hogy a sírt sárgaföld bányászása alkalmával bolygatták meg, de anyagát nem vitték el, hanem visszadobálva a gödörbe a betöltésre használt szeméttel földték be. Ebből a másodlagos helyzetből kerültek elő az új gödör ásása alkalmával felszínre.

A megmentett tárgyak a következők:

1. Réz kés. Hossza 18.4 cm. Legnagyobb szélessége 3.30 cm. Vastagsága 0.38-0.17 cm. között változik. A találók három darabba törték.

2. Silex penge töredékek. Egyik darab hossza 6.7, legnagyobb szélessége 2.50, vastagsága 4.5-3.2 cm. közt váltakozik. Későbbben került hozzánk még egy darab, amely mindenestre az előbbihez tartozik. Ennek hosszúsága 4 cm. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy egy rész még mindig hiányzik a pengéből.

3. Agyag csésze. Feneke kissé benyomott. Szájától a feneke felé megy össze s fordított csanak alakra emlékeztet. Oldalát két ellaposodó bütyökfűl díszíti, amelyeknek elhelyezkedése egészen szimmetrikus. A két fűl közötti részen, a fűlektől nem egyenlő távolságra két félgömb alaku kidudorodás van, amelyeknek csupán díszítés a rendeltetése. Iszapolása közepes, égetése rossz, színe sötétszürke. Az alak kissé szabálytalan. Magassága 6.2 szája 11.5, feneke 4.8 cm.

4. Félgömb alaku csésze töredéke. Jól iszapolt, közepesen égetett, egyrészén vörös, másrészén sötétszürke színű. Szájpereme egyenesen áll, ebből indul ki a keskeny szalagfűl, amely felső részével közvetlenül a peremhez tapad. Feneke kissé lapított volt.

5. Az előbbihez hasonló edénytöredék. Szájpereme a fűl alsó részétől kezdve kissé kihajlik. Szalagfűle közepén hornyolt. Töredékéből két fűles darab van meg.

6. Gömb alaku edény bütykös töredéke.

7. Szalagfűles magas edény. Feneke profilált. Alsó része gömbalaku. Felső része hengeres. Keskeny szalagfűle az egyenesen álló peremből indul. /A másik fűle hiányzik. /Közepes iszapolásu, jól égetett, vörös szürke színű. Magassága 23.5, legnagyobb öblösödése 16.5, feneke 8 cm.

8. Szalagfüles alacsony edény. Alakja ferde és szabálytalan. Nagyjából az előbbi forma utánzására törekszik. Anyag és technika tekintetében amazzal megegyezik. Feneke lapított, pereme egyenes, fülei/egyik letörött/picinyek és a peremből indulnak. Magassága 7.5, szája 5.5, feneke 4.5 cm.

Annak hangsúlyozásával, hogy egy- bár egy helyről s valószínűleg egy sírból származó lelettel van dolgunk-szórványos leletnek a régészeti ismeretek gyarapításában nem sok része van, szükségesnek tartjuk a leletek ismertetését.

Szükségesnek tartjuk azért, mert tudtunkkal erről a vidékről megközelítőleg hiteles lelet sincs s mert úgy gondoljuk, hogy ezzel az egy adattal is hozzájárulunk a rézkor kérdésének tisztázásához.

Hillebrand Jenő a pusztaistvánháza leletek ismertetése kapcsán kitér az önnálló rézkor kérdésére is. Egy önnálló kor egyik kritériumául azt állítja fel, hogy elég hosszú ideig tartson, hogy nagyobb területre is kiterjedhessen. Azok az edények, amelyek leletünkben is előfordulnak, ha diszítésben nem is, de forma tekintetében kétségtelenül megegyeznek azokkal, amelyeket Hillebrand cikkében közöl s így annak a kulturának emlékeként tekinthetők, amelyet Bodrogkeresztur, Puztaistvánháza és Gödöllő képviselnek s amelyet szerinte korai rézkornak nevezhetünk..